

ΓΝΩΜΗ της Ο.Κ.Ε.

«Ακρίβεια 2008»

Αθήνα, 27 Αυγούστου 2008

Διαδικασία

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος αποφάσισε να επικαιροποιήσει τη Γνώμη Πρωτοβουλίας με τίτλο «Ακρίβεια – Κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις», που είχε εκδώσει το Μάρτιο του 2006, με βάση το άρθρο 4 του Νόμου 2232/1994, σύμφωνα με το οποίο «η Ο.Κ.Ε. μπορεί με δική της πρωτοβουλία να εκφράζει γνώμη και για άλλα θέματα κοινωνικοοικονομικής πολιτικής».

Για την επικαιροποίηση της Γνώμης, μετά από απόφαση της Εκτελεστικής Επιτροπής της Ο.Κ.Ε., ορίστηκε Επιτροπή Εργασίας, αποτελούμενη από τους **κ.κ. Ιωάννη Στεφάνου, Νίκο Σκορίνη, Κώστα Παπαντωνίου, Φώτη Κολεβέντη, Δημήτρη Οικονομίδη, Νίκο Λιόλιο**. Πρόεδρος της Επιτροπής ορίστηκε ο κ. **Κώστας Παπαντωνίου**.

Στην Επιτροπή συμμετείχαν επίσης ως

εμπειρογνώμονες οι **κ.κ. Θανάσης Ζεκεντές, Ηλίας Ιωακείμογλου και Μιχάλης Μητσόπουλος**. Επιστημονική στήριξη παρέιχαν οι επιστημονικοί συνεργάτες της ΟΚΕ **κα Μαρία Ιωαννίδου και η Δρ. Αφροδίτη Μακρυγιάννη** η οποία είχε και τον επιστημονικό συντονισμό της ομάδας και ο **Δρ. Αθανάσιος Παπαϊωάννου**, επιστημονικός σύμβουλος της Ο.Κ.Ε. Από πλευράς Ο.Κ.Ε., στήριξη επίσης παρέιχε η **Δήμητρα Λαμπροπούλου**, οικονομολόγος.

Η Ομάδα Εργασίας ολοκλήρωσε τις εργασίες της σε τρεις (3) συνεδριάσεις. Η Εκτελεστική Επιτροπή διαμόρφωσε την εισήγηση της προς την Ολομέλεια στη συνεδρίαση της 27ης Αυγούστου 2008. Η Ολομέλεια της Ο.Κ.Ε., στην οποία εισηγητές ήταν **οι κ.κ. Στεφάνου και Παπαντωνίου**, αφού ολοκλήρωσε την συζήτηση για το θέμα στη συνεδρίαση της 27ης Αυγούστου 2008, διατύπωσε την υπ' αριθμ. **201** Γνώμη της.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή είχε εκδώσει το Μάρτιο του 2006 Γνώμη Πρωτοβουλίας με τίτλο (θέμα) «Ακρίβεια-Κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις» όπου κατέγραψε την εξέλιξη του φαινομένου από τα τέλη της δεκαετίας του 1990 μέχρι και τότε, ανέλυσε τα αίτιά του και τις επιπτώσεις του στην κοινωνία και την οικονομία και διατύπωσε προτάσεις για την αντιμετώπισή του.

Σήμερα, δύο και πλέον χρόνια μετά, το φαινόμενο της ακρίβειας έχει οξυνθεί σε μεγάλο βαθμό, αναδεικνυόμενο στη συνείδηση της κοινωνίας στο υπ' αριθμόν ένα οικονομικό πρόβλημα της περιόδου που διανύουμε.

Η όξυνση του φαινομένου έχει πυροδοτηθεί από εξωγενείς παράγοντες (αύξηση τιμών των καυσίμων, διεθνής άνοδος των τιμών των τροφίμων κ.λπ.) πλην όμως στη χώρα μας λαμβάνει ακόμη μεγαλύτερες διαστάσεις σε επίπεδο τόσο της αύξησης των τιμών όσο και των επιπτώσεων που αυτές έχουν πάνω στους πολίτες. Και αυτό οφείλεται σε εσωτερικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας τα οποία, όπως είναι φυσικό, όταν οι διεθνείς εξελίξεις είναι δυσμενείς, αναδεικνύονται σε όλη τους την έκταση και επιτείνουν τον πληθωρισμό και τις δυσμενείς επιπτώσεις του.

Οι επιπτώσεις αυτές δεν πλήττουν ομοιόμορφα το σύνολο του ελληνικού πληθυσμού. Τα χαμηλότερα οικονομικά στρώματα πλήττονται από υψηλότερο μέσο πληθωρισμό από τον επίσημο λόγω της διαφορετικής διάρθρωσης της καταναλωτικής τους δαπάνης (αγαθά και υπηρεσίες πρώτης ανάγκης και ανελαστική ζήτηση). Η συνεχής

ανοδική πορεία των τιμών οδηγεί επομένως σε αναδιανομή του εισοδήματος σε βάρος των οικονομικά ασθενέστερων ομάδων και απειλεί την κοινωνική συνοχή.

Είναι επιτακτική ανάγκη να αναλύσουν και να συζητήσουν το πρόβλημα της ακρίβειας οι πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις του τόπου, αναζητώντας λύσεις που θα περιορίζουν την έκτασή του, όσο αυτό είναι δυνατό, και στο βαθμό που κάποια εισαγόμενη ακρίβεια δεν μπορεί να αποφευχθεί, να προστατεύουν τα πιο ευάλωτα στρώματα του πληθυσμού από τις επιπτώσεις της ακρίβειας. Και βέβαια, πρωταρχικό ρόλο σε αυτή τη διαδικασία πρέπει να έχει η ίδια η Πολιτεία, στρατεύοντας όλους τους μηχανισμούς της προς την κατεύθυνση αυτή. Η κοινωνική συνοχή θα πρέπει να διαφυλαχθεί ως κόρη οφθαλμού στη δύσκολη αυτή φάση.

Με τη σημερινή της Γνώμη, η Ο.Κ.Ε. της Ελλάδος, εκπροσωπώντας τις παραγωγικές δυνάμεις του τόπου, επιχειρεί να συμβάλει στην προσπάθεια αυτή. Στο κείμενο που ακολουθεί, θα περιγράψει την εξέλιξη του φαινομένου κατά την περίοδο που μεσολάβησε από την προηγούμενη Γνώμη ως σήμερα και θα καταγράψει τους παράγοντες που προκαλούν την ένταση του προβλήματος. Στη συνέχεια, θα προβεί σε προτάσεις που θα εστιάζονται στους εγχώριους παράγοντες επίτασης του φαινομένου, γνωρίζοντας ότι οι διεθνείς παράγοντες θα πρέπει να αντιμετωπισθούν από άλλα όργανα στα οποία η ίδια, μέσα από τις διεθνείς συνεργασίες της, θα συμβάλει στη συνεργασία και το συντονισμό των κοινωνικών φορέων σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο για την καλύτερη αντιμετώπιση του φαινομένου.

2. ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ

Είναι πλέον κοινή παραδοχή ότι ένας υψηλός και παρατεταμένος πληθωρισμός διαβρώνει την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και των επιχειρήσεων, ενώ πλήττει την αγοραστική δύναμη των εισοδημάτων και οδηγεί σε διεύρυνση των οικονομικών ανισοτήτων. Ειδικότερα:

ι) Επιπτώσεις της ακρίβειας στην ανάπτυξη

Είναι πλέον κοινοτυπία να πει κανείς ότι ο χαμηλός και σταθερός πληθωρισμός αποτελεί προϋπόθεση για την επίτευξη διατηρήσιμης ανάπτυξης με υψηλό επίπεδο απασχόλησης ενώ παράλληλα προστατεύει την οικονομία από τις διακυμάνσεις¹.

Αντίθετα, σε ένα περιβάλλον όπου το επίπεδο τιμών μεταβάλλεται συνεχώς, δημιουργούνται προβλήματα στην ομαλή λειτουργία των αγορών αγαθών, υπηρεσιών και χρήματος. Η αβεβαιότητα για τις μελλοντικές αποδόσεις λειτουργεί αποτρεπτικά στην πραγματοποίηση επενδύσεων με τις γνωστές αρνητικές επιπτώσεις στην παραγωγικότητα μιας οικονομίας και στην απασχόληση.

Επιπρόσθετα, ο πληθωρισμός επιδεινώνει τις στρεβλώσεις που προκαλεί το φορολογικό σύστημα στην οικονομία. Όταν για

παραδείγμα, δεν γίνεται τιμαριθμική προσαρμογή των ορίων των ονομαστικών εισοδημάτων τα οποία εμπίπτουν στις διαφορετικές κατηγορίες των φορολογικών συντελεστών, τότε η ονομαστική αύξηση των εισοδημάτων οδηγεί σε μεγαλύτερη φορολογική επιβάρυνση των εργαζομένων και επομένως σε μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος².

Λόγω της μείωσης του διαθέσιμου εισοδήματος, τα ελληνικά νοικοκυριά, καθώς και οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις καταφεύγουν στο δανεισμό από τις τράπεζες. Ως δανειολήπτες, έχουν να αντιμετωπίσουν τη διπλά αρνητική συγκυρία αποδυνάμωσης της ανάπτυξης και αύξησης των επιτοκίων στην τραπεζική αγορά, καθώς και το υψηλό κόστος δανεισμού χρήματος.

Τέλος, η ακρίβεια μειώνοντας το μέσο πραγματικό εισόδημα και επομένως την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών, επιδρά αρνητικά στην συνολική ζήτηση. Η μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης, και επομένως της συνολικής ζήτησης, αποθαρρύνει τις επενδύσεις παγίου κεφαλαίου. Από την άποψη αυτή είναι χαρακτηριστικό ότι το πρώτο τρίμηνο του 2008 (που είναι το τελευταίο τρίμηνο για το οποίο διαθέτουμε στοιχεία) είναι το μοναδικό τρίμηνο της περιόδου 1995-2008 στο οποίο μειώθηκαν η ιδιωτική κατανάλωση, οι επενδύσεις και η εσωτερική ζήτηση (σύμφωνα με τους τριμηνιαίους Εθνικούς Λογαριασμούς).

1 **Daltung, S.**, (2001), The relationship between price stability and financial stability, Sveriges Riksbank Economic Review, Vol. 4. pp. 5-28.

Gillman M., Kejak M., (2005), Contrasting Models of the effect of inflation on Growth, Journal of Economic Surveys vol. 19, No 1. Blackwell Publishing Ltd. pp. 114-136.

2 **Erisa A., Ventura G.**, (2002), On inflation as a regressive consumption tax, Journal of Monetary Economics N0 49, p.p. 761-795.

ii) Επιπτώσεις της ακρίβειας στην κοινωνική συνοχή

Η συνεχής ανοδική πορεία των τιμών απειλεί την κοινωνική συνοχή και οδηγεί σε αναδιανομή του εισοδήματος σε βάρος των οικονομικά ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων.

Οι χαμηλότερες εισοδηματικά πληθυσμιακές ομάδες αντιμετωπίζουν μέσο πληθωρισμό σημαντικά υψηλότερο από τον επίσημο πληθωρισμό³. Ο υψηλότερος πληθωρισμός που αντιμετωπίζουν αυτές οι ομάδες ερμηνεύεται από τη διαφορετική διάρθρωση της καταναλωτικής τους δαπάνης. Είναι χαρακτηριστικό ότι το Μάρτιο του 2008 ο πληθωρισμός για τα φτωχά νοικοκυριά προσεγγίζει το 6,2% και η απόκλιση του από τον πληθωρισμό των πλουσίων νοικοκυριών (1,75%) είναι μια από τις μεγαλύτερες που καταγράφηκε για ολόκληρη την περίοδο 1999 - Μάρτιος 2008. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ τα νοικοκυριά που θα επιβαρυνθούν το 2008 με πληθωρισμό υψηλότερο του μέσου όρου, είναι πολυπληθή.⁴

Η αναδιανεμητική επίδραση της ακρίβειας οδηγεί σε αύξηση του ποσοστού των φτωχών και διευρύνει τους δείκτες της ανισότητας και φτώχειας. Σε περίπτωση που δε λαμβάνονται αποτελεσματικά πρόσθετα μέτρα στήριξης των ομάδων που πλήττονται, τότε η άνοδος των τιμών εξουδετερώνει είτε στο σύνολο είτε εν μέρει τις όποιες θετικές επιδράσεις έχουν οι κοινωνικές δαπάνες καθώς και οι διάφορες πολιτικές αναδιανομής που στοχεύουν στον περιορισμό της φτώχειας και της ανισότητας

Τέλος, η επιβράδυνση της ανάπτυξης που επέρχεται λόγω της ακρίβειας, οδηγεί σε σημαντική αύξηση του ποσοστού ανεργίας με αποτέλεσμα την ύφεση. Η εξέλιξη αυτή είναι διπλά αρνητική· αφ' ενός υπονομεύει την κοινωνική συνοχή προσθέτοντας νέα στρώματα ανέργων στα φτωχά στρώματα του πληθυσμού και αφ' ετέρου πλήττει και τις επιχειρήσεις, καθώς αυτές αντιμετωπίζουν μειωμένη ζήτηση για τα προϊόντα τους, μειωμένο βαθμό χρησιμοποίησης του παραγωγικού τους δυναμικού και πτώση της κερδοφορίας τους.

3 **Ζωγραφάκης, Σ., και Μητράκος Θ. (2005)**, Η αναδιανεμητική πολιτική του πληθωρισμού στην Ελλάδα, Τράπεζα της Ελλάδος, Οικονομικό Δελτίο, Τεύχος 24, σελ. 49-90 (2005).

4 Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΙΝΕ, ο διάμεσος μισθός ανέρχεται στην Ελλάδα σε περίπου 1250 ευρώ. Με άλλα λόγια, το 50% των μισθωτών στην Ελλάδα αμείβονται με μικτές ακαθάριστες αποδοχές μικρότερες των 1250 ευρώ. Ο μέσος ακαθάριστος μισθός (1670 ευρώ) είναι κατά πολύ υψηλότερος του διάμεσου, καθώς το 15% των μισθωτών έχουν υψηλές αποδοχές που ανεβάζουν τον μέσο όρο δημιουργώντας έτσι ψευδείς εντυπώσεις για την μεγάλη μάζα των μισθωτών.

Επίσης, το όριο κάτω του οποίου ένας εργαζόμενος χαρακτηρίζεται ως χαμηλόμισθος ανέρχεται στα 2/3 των διάμεσων αποδοχών, ήτοι σε περίπου 830 ευρώ. Το 22% των εργαζομένων στην Ελλάδα, με βάση το παραπάνω όριο, είναι χαμηλόμισθοι. Το 40% των εργαζομένων στην Ελλάδα έχουν ακαθάριστες αποδοχές μικρότερες των 1100 ευρώ. Στις παραπάνω αποδοχές περιλαμβάνονται οι εισφορές του μισθωτού στα ασφαλιστικά ταμεία και ο φόρος εισοδήματος.

3. ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Εξετάζοντας τις εξελίξεις που σημειώνονται στις τιμές του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (Δ.Τ.Κ.) και του Ευρωπαϊκού Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (Ε.Δ.Τ.Κ) μετά το 2000 διαπιστώνεται ότι μέχρι και το 2007 δεν είχαν εμφανισθεί σημαντικές μεταβολές. Σημαντική αύξηση της τάξης του 0.8% παρουσιάζει ο Ε.Δ.Τ.Κ μεταξύ των ετών 2000 και 2001, δηλαδή το διάστημα που υιοθετήθηκε από τις ευρωπαϊκές οικονομίες το ευρώ ως ενιαίο νόμισμα.

Τελείως διαφορετικές είναι όμως οι εξελίξεις από τις αρχές του 2008, καθώς ο πληθωρισμός στην Ελλάδα εμφανίζει σημαντική αύξηση, διαφοροποιώντας για πρώτη φορά μετά την είσοδο της χώρας στην Ευρωζώνη τα δεδομένα. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Στατικής Υπηρεσίας ο Δ.Τ.Κ. τον Ιούνιο του 2008 έφτασε το 4,9% έναντι 2,6% τον αντίστοιχο μήνα του 2007 (αύξηση 88%).

Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι η αυξητική πορεία του πληθωρισμού που παρατηρείται σε διεθνές επίπεδο με αφετηρία την άνοδο των τιμών των καυσίμων είναι υψηλότερη στην χώρα μας από ό,τι στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Καθ' όλο το εξεταζόμενο διάστημα η Ελλάδα εμφανίζει υψηλότερο πληθωρισμό συγκριτικά με τον μέσο όρο της Ευρωζώνης⁵, δηλαδή οι ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές του Ευρωπαϊκού Δ.Τ.Κ στην Ελλάδα (πίν. 1) είναι υψηλότερες από τις αντίστοιχες του μέσου όρου της ευρωζώνης. Χαρακτηριστικό είναι πως το Μάρτιο του 2008, ο πληθωρισμός στην Ελλάδα ανήλθε στο 4,4% έναντι του 3,6% που ήταν ο

μέσος όρος των χωρών της ευρωζώνης.

Το γεγονός αυτό το οποίο πηγάζει από την δομή της εγχώριας αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών και την διάρθρωση της διοίκησης και του κράτους, αποτελεί πάγιο διαρθρωτικό πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας που σε περιόδους κρίσης, όπως η σημερινή, αναδεικνύεται με μεγαλύτερη ένταση και δυσκολεύει κάθε προσπάθεια διεξόδου από την κρίση.

Πέραν του Γενικού Δείκτη, τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδας (πίν.1) δεικνύουν μεγαλύτερη αύξηση των τιμών στην Ελλάδα συγκριτικά με την ευρωζώνη σχεδόν για όλες τις επιμέρους κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών.

Επιπλέον, από τη σύγκριση των στοιχείων μεταξύ του 2007 και του Μαρτίου 2008 φαίνεται μια πλήρης ανατροπή του επιπέδου των τιμών. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις σημειώνονται στον τομέα της ενέργειας και τα επεξεργασμένα είδη διατροφής. Αντίθετα, οι πληθωριστικές πιέσεις στις υπηρεσίες είναι συγκριτικά περιορισμένες γεγονός που αποδεικνύει ότι το πληθωριστικό ξέσπασμα πυροδοτήθηκε από τις εξελίξεις στις αγορές των καυσίμων και των τροφίμων.

Στο διεθνές επίπεδο η αύξηση της τιμής του πετρελαίου προήλθε από την αύξηση της παγκόσμιας ζήτησης λόγω των υψηλών ρυθμών ανάπτυξης των χωρών της Ασίας και ιδιαίτερα της Κίνας, της Ινδίας και της Ν.Α. Ασίας. Από την άλλη πλευρά η αύξηση της τιμής των τροφίμων αποδίδεται στην αύξηση των ενεργειακών καλλιεργειών και

5 Βλ. επίσης αναλυτικά στοιχεία για κάθε μία χώρα στον πίνακα Β του Παραρτήματος.

Πίνακας 1: Σύγκριση Ε.Δ.Τ.Κ. σε Ελλάδα και Ευρωζώνη το 2007 και το Μάρτιο του 2008⁶

	Ευρωζώνη		Ελλάδα	
	2007	Μάρτιος 2008	2007	Μάρτιος 2008
Γενικός Δείκτης	2,1%	3,6%	3,0%	4,4%
Αγαθά	1,9%	4,1%	2,5%	5,4%
Είδη διατροφής	2,8%	5,6%	3,1%	5,1%
Επεξεργασμένα	2,8%	6,8%	3,7%	6,0%
Μη επεξεργασμένα	3,0%	3,8%	2,2%	3,7%
Βιομηχανικά αγαθά	1,4%	3,4%	2,2%	5,6%
Βιομηχανικά εκτός ενέργειας	1,0%	0,9%	2,2%	1,9%
Ενέργεια	2,6%	11,2%	2,1%	20,7%
Υπηρεσίες	2,5%	2,8%	3,7%	3,0%

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος 2008

στον συνεπαγόμενο περιορισμό των αγροτικών εδαφών. Οι συνεχιζόμενες όμως αυξήσεις των τιμών αποδίδονται και σε κερδοσκοπικές σκοπιμότητες.

Παράγοντας που, σε συνδυασμό με τον πληθωρισμό, επιτείνει τις συνέπειες της ακρίβειας, αφορά στο χαμηλό επίπεδο του διαθέσιμου εισοδήματος συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε. Συγκεκριμένα, διαπιστώνεται ότι παρά τις σημαντικές αυξήσεις του Α.Ε.Π. στην Ελλάδα της τάξης του 4% περίπου, οι αυξήσεις των πραγματικών αποδοχών της εργασίας ήταν σημαντικά χαμηλότερες (πίν. 2). Η αύξηση επομένως του διαθέσιμου εισοδήματος των μισθωτών υπολείπεται του ρυθμού ανάπτυξης της χώρας, δηλαδή, αν και το εισόδημα στην χώρα αυξήθηκε σημαντικά, οι αποδοχές της εργασίας σε πραγματικούς όρους δεν είχαν αντίστοιχη αύξηση.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονισθεί ότι σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Eurostat για το έτος 2006, το 23% του ελλη-

νικού πληθυσμού βρίσκεται κάτω από το όριο της φτώχειας (εισόδημα μικρότερο από το 60% του εθνικού μέσου όρου), έναντι 26% στην Ευρώπη των 25 μελών, τότε μελών. Εξετάζοντας τον ίδιο δείκτη μετά τις μεταβαστικές πληρωμές (επιδόματα και παροχές σε φτωχούς), το αντίστοιχο ποσοστό στην περίπτωση της Ελλάδας διαμορφώνεται στο 21% (μείωση 2%), ενώ στην Ευρώπη υποχωρεί σε 16% (μείωση 10%). Το γεγονός αυτό αποδεικνύει την αναποτελεσματικότητα των ασκούμενων κοινωνικών πολιτικών.

Συμπερασματικά, και στη βάση όσων παρουσιάστηκαν αναλυτικά προηγούμενα, διαπιστώνεται ότι η ελληνική οικονομία πλήττεται από υψηλότερο πληθωρισμό συγκριτικά με τις λοιπές χώρες της ευρωζώνης και ταυτόχρονα αυτός γίνεται πιο άμεσα αισθητός.

Παρατηρείται με άλλα λόγια ένα κοινωνικά εκρηκτικό μείγμα: άνοδος των τιμών, αύξηση των επιτοκίων σε μια περίοδο αυξημένου δανεισμού, αύξηση των έμμεσων

Πίνακας 2: Ετήσιες εκατοστιαίες μεταβολές αποδοχών σε σχέση με το Α.Ε.Π.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ονομαστικές μέσες ακαθ. αποδοχές (στο σύνολο της οικονομίας)	4,7%	6,6%	5,6%	7,2%	4,4%	5,7%	5,4%
Πραγματικές μέσες ακαθ. αποδοχές (στο σύνολο της οικονομίας)	1,3%	2,9%	2,0%	4,2%	0,9%	2,4%	2,4%
Ονομαστικές μέσες καθ. αποδοχές (μισθωτών)	3,4%	6,3%	6,3%	5,3%	3,6%	4,3%	5,7%
Πραγματικές μέσες καθ. αποδοχές (μισθωτών)	0,0%	2,6%	2,7%	2,3%	0,1%	1,1%	2,7%
Α.Ε.Π.	4,5%	3,9%	5,0%	4,6%	3,8%	4,2%	4,0%

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος 2008

φόρων, μη τιμαριθμοποίηση της φορολογικής κλίμακας και συνεχιζόμενη αναποτελεσματικότητα της κοινωνικής πολιτικής, αφού

οι μεταβιβαστικές πληρωμές μειώνουν μόλις κατά 2% το ποσοστό του πληθυσμού που ζει κάτω από το όριο της φτώχειας.

4. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΝΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΑΚΡΙΒΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Όπως ήδη προαναφέρθηκε, η πρόσφατη έξαρση του πληθωρισμού έχει σε ένα βαθμό εξωγενή προέλευση με αφετηρία την αύξηση των τιμών στα καύσιμα και τα τρόφιμα.

Η διεθνής άνοδος της τιμής του πετρελαίου ευθύνεται σε σημαντικό βαθμό για την ακρίβεια, αφού το κόστος της ενέργειας επηρεάζει σημαντικά το κόστος παραγωγής όλων των προϊόντων. Η άνοδος της τιμής του πετρελαίου στις τιμές έχει άμεσες και δευτερογενείς επιδράσεις: ασκεί άμεση επίδραση στο δείκτη τιμών καταναλωτή μέσω των τιμών για τα ενεργοβόρα αγαθά και δευτερογενώς επηρεάζει τις τιμές άλλων αγαθών και υπηρεσιών μέσω της αύξησης του κόστους των ενεργειακών εισροών. Το γεγονός αυτό οδηγεί σε γενικότερη άνοδο των τιμών, εφόσον τα περιθώρια κέρδους των επιχειρήσεων δε μειωθούν.

Η ελληνική οικονομία είναι περισσότερο ευαίσθητη στις διακυμάνσεις της τιμής του πετρελαίου έναντι των υπολοίπων οικονομιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁷. Ειδικότερα, για την Ελλάδα που χαρακτηρίζεται από

μεγάλη ενεργειακή εξάρτηση, η αυξητική πορεία της τιμής του πετρελαίου οδηγεί σε ταχύτερη αύξηση των τιμών εγχώρια από ότι σε άλλες χώρες της Ε.Ε. Ο Δείκτης Ενεργειακής Εξάρτησης⁸ στην Ελλάδα για το 2006, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat έφτασε το 71,9% έναντι μόλις 53,8% του μέσου όρου της Ευρώπης των 27 μελών. Υπολογίζεται ότι μια αύξηση της τιμής του αργού πετρελαίου σε ευρώ κατά 10% μπορεί να οδηγήσει άμεσα σε αύξηση του ΔΤΚ έως 0,19% εφόσον άλλοι παράγοντες όπως το κόστος διύλισης ή τα περιθώρια κέρδους παραμείνουν αμετάβλητοι⁹. Στη ζώνη του ευρώ η ίδια αύξηση της τιμής του αργού πετρελαίου οδηγεί σε αύξηση του πληθωρισμού περίπου κατά 0,1 της εκατοστιαίας μονάδας¹⁰. Η ακρίβεια επομένως που παρατηρείται στην χώρα σε ένα βαθμό είναι παράγωγο της μεγάλης εξάρτησης της χώρας μας από το πετρέλαιο και τα παράγωγά του.

Παράλληλα με την αύξηση της τιμής των καυσίμων αυξάνονται τον τελευταίο χρόνο και οι τιμές δημητριακών, του ρυζιού και άλλων βασικών τροφίμων, με αποτέλε-

6 Αν και κατά το χρόνο σύνταξης του κειμένου δεν υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία για τους επί μέρους δείκτες των μεταγενέστερων μηνών, πρέπει να αναφερθεί ότι και το Μάιο του 2008 το αντίστοιχο ποσοστό στην Ελλάδα άγγιξε το 4,9% έναντι 3,7% που ήταν ο μέσος όρος της ευρωζώνης.

7 Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat για το έτος 2005, η εγχώρια κατανάλωση ενέργειας, εκφραζόμενη σε ισοδύναμα πετρελαίου ανά μονάδα ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, είναι στην Ελλάδα κατά 14% υψηλότερη από ό,τι στην Ε.Ε-27, γεγονός που υποδηλώνει μικρότερη αποτελεσματικότητα στη χρήση των ενεργειακών πόρων.

8 Ο δείκτης ενεργειακής εξάρτησης ορίζεται ως το αποτέλεσμα της διαίρεσης των εισαγωγών ενέργειας με την εγχώρια ακαθάριστη κατανάλωση ενέργειας εκφρασμένο σε ποσοστό.

9 Τράπεζα της Ελλάδος (2005), Νομισματική Πολιτική 2004-2005, σελ. 55.

10 Αυτό σημαίνει ότι οι έμμεσες επιδράσεις στις τιμές των αγαθών και υπηρεσιών από μια μεταβολή της τιμής του πετρελαίου είναι στην Ελλάδα μεγαλύτερες από ό,τι στην Ε.Ε. Γιατί οι άμεσες επιδράσεις είναι μικρότερες, εφόσον οι δαπάνες των νοικοκυριών για ενέργεια αποτελούν μικρότερο ποσοστό της συνολικής καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών στην Ελλάδα από ό,τι στη ζώνη του ευρώ, βλ. Τράπεζα της Ελλάδος (Οκτώβριος 2003), Ενδιάμεση Έκθεση για τη Νομισματική Πολιτική.

σμα να επιβαρύνεται ακόμη περισσότερο ο πληθωρισμός. Η αύξηση της τιμής των τροφίμων φαίνεται να είναι ένας συνδυασμός ξηρασίας, κερδοσκοπίας και ανάπτυξης των ενεργειακών καλλιεργειών.

Ωστόσο, μόνο ένα μέρος του πληθωρισμού στην Ελλάδα οφείλεται στις διεθνείς εξελίξεις. Το πρόβλημα του πληθωρισμού στη χώρα μας είναι σύνθετο και σχετίζεται άμεσα με τα πάγια, αλλά και επιδεινούμενα ενδογενή διαρθρωτικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας και συγκεκριμένα με τον τρόπο λειτουργίας της εγχώριας αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών και του κράτους.

Ο εγχώριος χαρακτήρας του ελληνικού πληθωρισμού πιστοποιείται από το υψηλότερο επίπεδο του συγκριτικά με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, περίπου κατά 1-1,5 ποσοστιαία μονάδα καθ' όλη την περίοδο συμμετοχής στην ΟΝΕ. Ο υψηλότερος πληθωρισμός σε συνάρτηση και με τις παγκόσμιες πληθωριστικές εξελίξεις οδηγούν στην έξαρση της ακρίβειας στην ελληνική αγορά.

Το φαινόμενο αυτό έχει τις εξηγήσεις του:

α) Η αναποτελεσματική λειτουργία των ελεγκτικών μηχανισμών που αφορούν στον ανταγωνισμό και την αγορά, που επιτρέπει την εκδήλωση φαινομένων δυσλειτουργίας των αγορών αγαθών και υπηρεσιών. Οι δυσλειτουργίες αυτές συνίστανται σε κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης ή σε κάθετες συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ των επιχειρήσεων (καρτέλ επιχειρήσεων) στην αγορά προϊόντων και υπηρεσιών. Η κατάσταση επιδεινώνεται σε ορισμένα επαγγέλματα, όπου τίθενται αυθαίρετοι νομοθετικοί φραγμοί στη δυνατότητα εισόδου νέων επιχειρήσεων/επαγγελματιών. Επίσης, παρατηρούνται φαινόμενα όπου ομάδες επιχειρήσεων μη λειτουργούσες στο πλαίσιο του υγιούς ανταγωνισμού εκμετα-

λεύονται αναταραχές στο διεθνές χώρο, ώστε να αυξήσουν υπέρμετρα τις τιμές αποκομίζοντας ίδια οφέλη. Οι μονοπωλιακές ή ολιγοπωλιακές καταστάσεις που εκδηλώνονται στην αγορά επομένως, λειτουργούν σε βάρος των καταναλωτών και προς όφελος της ακρίβειας. Παράλληλα, οι ελεγκτικοί μηχανισμοί που έχουν ως αποστολή να διώκουν τα φαινόμενα αυτά χαρακτηρίζονται από ανεπαρκή στελέχωση, έλλειψη πολιτικής αυτονομίας και αργούς ρυθμούς με αποτέλεσμα να μην μπορούν να ανταποκριθούν στις ταχύτατες εξελίξεις της αγοράς και τις κινήσεις των παραγόντων της.

β) Πολλές υπηρεσίες και αγαθά κοινής ωφελείας τιμολογούνται μη ορθολογικά και υπόκεινται σε αυξήσεις που υπερκαλύπτουν το επίπεδο του πληθωρισμού για να καλυφθεί η διαχειριστική ανεπάρκεια των επιχειρήσεων κοινής ωφελείας. Αντί να αποτελεί η τιμολογιακή πολιτική τους ένα όπλο κατά της ακρίβειας (κάτι που είχε δοκιμασθεί με επιτυχία στο παρελθόν), τώρα αποτελεί από μόνη της παράγοντα που επιτείνει την ακρίβεια. Ενδεικτική είναι η περίπτωση της αύξησης των τιμών του ηλεκτρικού ρεύματος (ΔΕΗ), της ύδρευσης (ΕΥΔΑΠ) που στις περισσότερες των περιπτώσεων είναι υψηλότερη από την αύξηση του δείκτη τιμών καταναλωτή.

Επίσης, προβλήματα ακρίβειας δημιουργούνται και από την τιμολογιακή πολιτική των δημοτικών επιχειρήσεων, καθώς και τον καθορισμό του ύψους των δημοτικών τελών που σε αρκετές περιπτώσεις είναι υψηλότερες από τον πληθωρισμό.

γ) Παράλληλα, η αναποτελεσματική λειτουργία του κράτους επιδεινώνει ακόμα περισσότερο τα φαινόμενα ακρίβειας στην ελληνική οικονομία. Είναι πολλές οι περιπτώσεις όπου άμεσες ή έμμεσες διοικητικές και πολιτικές παρεμβάσεις δυσχεραίνουν την ελεύθερη λειτουργία του ανταγωνισμού στις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών, επιβαρύν-

νουν την παραγωγικότητα¹¹ και ενισχύουν την ακρίβεια. Είναι γνωστό ότι οι δυσλειτουργίες αυτές δημιουργούν στρεβλώσεις στην αγορά, όπως επίσης και πρόσθετα κόστη στις επιχειρήσεις, τα οποία μετακυλίνονται στον τελικό καταναλωτή. Η γραφειοκρατία, η πολυνομία, η αυθαίρετη ερμηνεία και εφαρμογή των νόμων και τα εμπόδια στην είσοδο νέων επιχειρήσεων σε κλειστές

αγορές, όπου το κράτος χορηγεί άδειες, αποτελούν μια έμμεση πληθωριστική πίεση αυξάνοντας σημαντικά το λειτουργικό κόστος των επιχειρήσεων. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το διοικητικό κόστος είναι το ψηλότερο των χωρών της ζώνης του ευρώ, και με 6,8% του ΑΕΠ είναι σχεδόν διπλάσιο του μέσου όρου της ευρωζώνης που υπολογίζεται σε 3,7%¹².

11 **Paul Conway, Donato De Rosa, Giuseppe Nicoletti and Faye Steiner**, «Regulation, competition and productivity convergence», 12-Sep-2006-Can differences in regulation explain the recent divergence of productivity across OECD countries? Economics Department Working Paper 509.

12 COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES, Measuring administrative costs and reducing administrative burdens in the European Union, COM (2006) 691 final (Brussels, 14.11.2006).

5. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΚΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΤΗΣ

Η άνοδος του πληθωρισμού στο 5% και η παραμονή του στα επίπεδα αυτά και τον Ιούνιο του 2008 αυξάνει τον προβληματισμό και την ανησυχία. Τα πρόσφατα μέτρα του Υπουργείου Ανάπτυξης για την αντιμετώπιση της ακρίβειας δεν φαίνεται να έχουν τα επιθυμητά αποτελέσματα, καθώς οι ανατιμήσεις συνεχίζονται.

Η ανησυχία εντείνεται, καθώς το διεθνές κλίμα και οι δηλώσεις που κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για περαιτέρω όξυνση των πληθωριστικών πιέσεων πληθαίνουν. Το ζήτημα επομένως του υψηλού πληθωρισμού είναι πολύ σοβαρό και πολυδιάστατο και η αντιμετώπισή του απαιτεί ψυχραιμία, συναίνεση και διάλογο.

Όπως αναφέρθηκε προηγούμενα, ο πληθωρισμός και η ακρίβεια αποτελούν δομικό πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας το οποίο σαφώς επιτείνεται από τη διεθνή συγκυρία, αλλά δεν οφείλονται μόνο σε αυτή. Σύμφωνα με την Ε.Σ.Υ.Ε., η διεθνής κρίση επηρεάζει μόλις κατά 0,7% τον εγχώριο δείκτη. Η ελληνική οικονομία επομένως πάσχει κυρίως από εγχώριο πληθωρισμό, γεγονός που την καθιστά ιδιαίτερα ευαίσθητη ακόμα και στις μικρότερες διεθνείς κρίσεις.

Θα πρέπει να υπάρξει έμπρακτη πολιτική βούληση, ώστε να αρθούν οι στρεβλώσεις στις επιμέρους αγορές, καθώς μακροπρόθεσμα η μοναδική βιώσιμη και διατηρήσιμη λύση στο μέτωπο του πληθωρισμού (και όχι μόνο) είναι η ομαλή λειτουργία του ανταγωνισμού και η εύρυθμη λειτουργία των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών.

Η απώτερη στρατηγική στόχευση θα πρέπει να είναι:

1^ο ο περιορισμός των παραγόντων εκείνων που εντείνουν στο εσωτερικό της χώρας μας το φαινόμενο της ακρίβειας και

2^ο η θέσπιση μηχανισμών αναδιανομής του εισοδήματος και ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής.

Σε βραχυ-μεσοπρόθεσμο επίπεδο βεβαίως, θα πρέπει να υπάρξει έκτακτη στήριξη των αδύνατων οικονομικά στρωμάτων, ώστε να αμβλυνθούν οι συνέπειες της ακρίβειας πάνω σε αυτά, συνέπειες που, όπως είδαμε στην παρούσα Γνώμη, είναι πολύ πιο οδυνηρές για αυτά από ό,τι για τα υψηλότερα στρώματα.

Με βάση αυτό το σκεπτικό, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή προτείνει τα εξής μέτρα:

- Ενίσχυση της λειτουργίας της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

Οι αναγκαίες παρεμβάσεις για την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών δεν μπορεί παρά να προωθηθούν από μία καλά οργανωμένη και αποτελεσματική Επιτροπή Ανταγωνισμού συνεπικουρούμενη πολιτικά από το Υπουργείο Ανάπτυξης και το οικονομικό επιτελείο της κυβέρνησης. Ο υγιής ανταγωνισμός είναι η μόνη κατάσταση στην αγορά που λειτουργεί προς όφελος του καταναλωτή, αλλά και των βιώσιμων και υγιών επιχειρήσεων.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού όμως δεν μπόρεσε μέχρι σήμερα να πείσει ότι διερευνά αποτελεσματικά φαινόμενα εναρμονισμένων πρακτικών μεταξύ των επιχειρήσεων (καρτέλ), καθώς δεν έχουν αντιμετωπισθεί

έγκαιρα και αποτελεσματικά πολλά φαινόμενα άσκησης μονοπωλιακής ή ολιγοπωλιακής θέσης από επιχειρήσεις. Επίσης, σε πολλές περιπτώσεις δεν έχει αποσαφηνιστεί το καθεστώς που διέπει τις σχέσεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού με άλλες ανεξάρτητες αρχές¹³. Σε περιπτώσεις όπου έγιναν καταγγελίες οι αποφάσεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού ήρθαν με μεγάλη χρονική καθυστέρηση σε βαθμό που να αμφισβητείται η αποτελεσματικότητα της Επιτροπής στα μάτια της κοινής γνώμης.

Η ΟΚΕ επομένως θεωρεί ότι απαιτείται να διευρυνθεί η λειτουργία της Επιτροπής, να ενισχυθεί η αυτονομία της, να διαμορφωθεί κατάλληλα η σύνθεση της και να στελεχωθεί με επαρκές και κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό¹⁴. Η απόδοση ουσιαστικών αρμοδιοτήτων παρέμβασης στην Επιτροπή θα «λύσει τα χέρια» της Επιτροπής, απαλλάσσοντάς την από αγκυλώσεις, που την εμποδίζουν να ασκήσει απρόσκοπτα τα καθήκοντά της.

- Βελτίωση του δικτύου διάθεσης των αγροτικών προϊόντων και υγρών καυσίμων.

Ιδιαίτερα προβληματική είναι η διακίνηση-διάθεση των αγροτικών προϊόντων στη χώρα μας. Το κύκλωμα διακίνησης λειτουργεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να υφίσταται σημαντική διαφορά μεταξύ του κόστους και της τιμής που διατίθενται στον τελικό καταναλωτή. Παρά τις προσπάθειες που έχουν γίνει μέχρι σήμερα δεν έγινε δυνατή η καταπολέμηση αυτού του φαινομένου. Κρίνεται

επομένως επιβεβλημένη η ενθάρρυνση της λειτουργίας δομών, συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών συνεταιρισμών, που να μπορούν να διακινούν αποτελεσματικά την παραγωγή και να τροφοδοτούν την αγορά με κανονική ροή και χωρίς υπερβολικές επιβαρύνσεις τιμών, ειδικά στις περιπτώσεις εκείνες που απαιτούνται υποδομές, τις οποίες δεν διαθέτουν οι μεμονωμένοι παραγωγοί. Επίσης πρέπει να διευκολυνθεί η δυνατότητα απευθείας πρόσβασης του παραγωγού στον καταναλωτή και να επανεξεταστούν οι υποχρεωτικές επιβαρύνσεις που προβλέπει η οικεία νομοθεσία για τη διακίνηση των προϊόντων «από το χωράφι στο ράφι».

Σε ό,τι αφορά τα καύσιμα, η Ελλάδα πέρα από τη φορολογία έχει μια από τις υψηλότερες τιμές καυσίμων στην Ευρώπη. Είναι ανάγκη να επανεξετασθεί το θεσμικό πλαίσιο διακίνησης και διάθεσης των καυσίμων στην Ελλάδα.

Επίσης, θα πρέπει να επιταχυνθεί η μείωση της εξάρτησης της χώρας από τα συμβατικά καύσιμα και να αυξηθεί η χρήση των ανανεώσιμων μορφών ενέργειας στη βάση και των πρόσφατων δεσμεύσεων της χώρας μας¹⁵.

- Μείωση του διοικητικού κόστους

Απαραίτητη προϋπόθεση για να έχουν οι νομοθετικές ρυθμίσεις τα αναμενόμενα αποτελέσματα είναι η σαφήνεια του περιεχομένου τους, ώστε να μην υπάρχουν περιθώρια

13 Σχετικά με την Επιτροπή Ανταγωνισμού και το ρόλο της βλέπε: Μυλωνάς Π., και Παπακωνσταντίνου Γ., (2002) «Μεταρρύθμιση της αγοράς προϊόντων στην Ελλάδα: προτεραιότητες πολιτικής και προοπτικές» στο Οικονομικές Επιδόσεις και Προοπτικές της Ελλάδος, (Bryant R., Γκαργκάνας Ν., και Ταβλάς Γ., Τράπεζα της Ελλάδος) καθώς και Τράπεζα της Ελλάδος (Οκτώβριος 2004) Ενδιάμεση Έκθεση για τη Νομισματική Πολιτική.

14 Βλ. Γνώμη ΟΚΕ Νο 121, «Τροποποίηση και συμπλήρωση του Ν.703/1997 περί ελέγχου μονοπωλίων και ολιγοπωλίων και προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού», Νοέμβριος 2004.

15 Βλ. Γνώμη 199 της ΟΚΕ «Μακροχρόνιος Ενεργειακός Σχεδιασμός» (Ιούλιος 2008).

καταστρατήγησης, να είναι εφαρμόσιμα στην πράξη και χωρίς παρενέργειες.

Η γραφειοκρατία, η πολυνομία και η αυθαίρετη ερμηνεία και εφαρμογή των νόμων δημιουργούν στρεβλώσεις στην αγορά, όπως επίσης και πρόσθετα κόστη στις επιχειρήσεις τα οποία μετακυλίνουν στον τελικό καταναλωτή. Τα εμπόδια επίσης εισόδου νέων επιχειρήσεων σε κλειστές αγορές ή νέων εργαζόμενων σε κλειστά επαγγέλματα, όπου το κράτος χορηγεί άδειες, ασκούν σημαντικές πληθωριστικές πιέσεις.

Η ΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για τον περιορισμό του διοικητικού κόστους στα απολύτως απαραίτητα επίπεδα. Η υιοθέτηση της πρακτικής της καλής νομοθέτησης με την αξιολόγηση των επιπτώσεων που κάθε μέτρο έχει στην αγορά και την κοινωνία αποτελεί αδήριτη ανάγκη για πολλούς λόγους,¹⁶ μεταξύ των οποίων και η διευκόλυνση της προσπάθειας καταπολέμησης της ακρίβειας.

- Ενίσχυση των ελεγκτικών μηχανισμών της αγοράς

Η ΟΚΕ θεωρεί ότι σημαντική επίσης στην κατεύθυνση περιορισμού της ακρίβειας είναι και η ευθύνη της ελεγκτικών μηχανισμών της αγοράς. Στο πλαίσιο της αποκέντρωσης οι Νομαρχίες έχουν αναλάβει την ευθύνη των ελέγχων, οι οποίοι ωστόσο εξαιτίας είτε έλλειψης προσωπικού είτε πιέσεων από τοπικούς παράγοντες έχουν ελαττωθεί σε σημαντικό βαθμό.

Η ΟΚΕ θεωρεί ότι θα πρέπει να παρακολουθούνται σε καθημερινή βάση οι τιμές και η ποιότητα των προϊόντων και των υπηρεσιών, ιδιαίτερα εκείνων που είναι ευρείας

κατανάλωσης και θα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπου διαπιστώνονται αδικαιολόγητες ή υπερβολικές αυξήσεις και ακατάλληλη ή υποβαθμισμένη ποιότητα.

Παράλληλα, θα πρέπει να διασφαλιστεί η εφαρμογή των επιβαλλόμενων προστίμων και των σχετικών δικαστικών αποφάσεων με συνεπή και συνεχή παρακολούθηση της τύχης τους μετά την έκδοσή τους.

- Διασφάλιση συνθηκών υγιούς ανταγωνισμού στην αγορά υπηρεσιών με κύρια ζητούμενα την ποσοτική και ποιοτική επάρκεια, τις ανταγωνιστικές τιμές και τη διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο. Η περαιτέρω απελευθέρωση των υπηρεσιών κρίνεται απαραίτητη με βασικές προϋποθέσεις την εκτίμηση του κόστους συμμόρφωσης προς τις επιταγές της ενιαίας αγοράς και τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής. Σε κάθε περίπτωση οι διαδικασίες απελευθέρωσης δεν πρέπει να οδηγήσουν σε απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων και σε υποβάθμιση της ποιότητας –και της προσβασιμότητας– των υπηρεσιών γενικού δημοσίου συμφέροντος.

- Εξυγίανση της λειτουργίας των επιχειρήσεων κοινής ωφελείας

Η συγκράτηση των τιμών δεν μπορεί παρά να αφορά, αν όχι να ξεκινήσει, από τις επιχειρήσεις κοινής ωφελείας. Ο εξορθολογισμός του κόστους λειτουργίας τους δεν πρέπει να επιχειρείται μέσα από αυξήσεις στα τιμολόγια που είναι μεγαλύτερες από τον πληθωρισμό, διότι έτσι τροφοδοτείται ο πληθωρισμός και επιβραδύνεται η ανάπτυξη, με αποτέλεσμα να δημιουργείται το υπό-

16 Για το θέμα αυτό, βλ. και Γνώμη της Ο.Κ.Ε. υπ' αριθμ. 197 «Προτάσεις της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (Ο.Κ.Ε.) στο νέο κύκλο της Στρατηγικής της Λισαβόνας 2007-2013» (Ιούνιος 2008)

βαθρο για ενδεχόμενο στασιμοπληθωρισμό. Αντιθέτως, πρέπει να επιτυγχάνεται μέσα από την οργανωτική τους αναδιάρθρωση, πράγμα το οποίο δυστυχώς δεν γίνεται με εξαιρετικά δυσμενή αποτελέσματα για την κερδοφορία των εν λόγω επιχειρήσεων.

Στη λογική αυτή, οι νέες αυξήσεις στα τιμολόγια της ΔΕΗ με το επιχείρημα ότι η τιμή του ρεύματος είναι πολύ χαμηλή και ότι η αύξηση στοχεύει στη μείωση των ζημιών της επιχείρησης, ενώ δεν βαρύνει τα χαμηλά εισοδήματα είναι τελείως αδικαιολόγητες.

Θα πρέπει να επιδιωχθεί ενίσχυση της αποτελεσματικότητας μέσω του εξορθολογισμού του κόστους λειτουργίας τους.

• Ενίσχυση των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων¹⁷

Η όξυνση του φαινομένου της ακρίβειας πλήττει εξίσου με τους καταναλωτές και τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, καθώς μειώνεται η εγχώρια ζήτηση που αποτελεί το βασικό, αν όχι τον αποκλειστικό παράγοντα επιβίωσης τους, λόγω της ιδιαίτερα περιορισμένης εξαγωγικής τους δραστηριότητας.

Οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις έρχονται καθημερινά αντιμέτωπες με τα διαρκώς αυξανόμενα λειτουργικά τους έξοδα (τα οποία οξύνονται και από τις αυξήσεις των τιμολογίων κοινής ωφελείας, για τις οποίες έγινε λόγος ανωτέρω) και την αύξη-

ση του κόστους των πρώτων υλών.

Τα μέχρι σήμερα επομένως προβλήματα που αντιμετώπιζαν οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις λόγω της γραφειοκρατίας του δημόσιου τομέα, της ελλιπούς πληροφόρησης/ενημέρωσης και των δυσκολιών πρόσβασης στις νέες τεχνολογίες και την τραπεζική χρηματοδότηση, εντείνονται. Η αστάθεια του οικονομικού περιβάλλοντος και τα φαινόμενα μη υγιούς ανταγωνισμού που εμφανίζονται στην εγχώρια αγορά δυσκολεύουν ακόμα περισσότερο τη λειτουργία τους.

Η στήριξη των επιχειρήσεων αυτών, οι οποίες αποτελούν την συντριπτική πλειοψηφία των ελληνικών επιχειρήσεων, αποτελεί επομένως βασικό παράγοντα ενδυνάμωσης του ανταγωνισμού στην εγχώρια αγορά. Υπάρχει μία σειρά από δράσεις, οι οποίες μπορούν να ωθήσουν τις δραστηριότητες των μικρών επιχειρήσεων (π.χ εισαγωγή νέων τεχνολογιών στην παραγωγή και οργάνωση, φορολογικά κίνητρα), στο πλαίσιο άλλωστε και των προσεγγίσεων που υιοθετούνται και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.¹⁸

• Μέτρα στήριξης των ασθενέστερων εισοδηματικά στρωμάτων

Τα μέτρα για την ακρίβεια, όσο αποτελεσματικά και εάν είναι, θα απαιτήσουν χρόνο για να αποφέρουν χειροπιαστά αποτελέσματα. Θα πρέπει όμως να ληφθεί πρόνοια για

17 Πολλές από τις παρατηρήσεις και προτάσεις στο κεφάλαιο αυτό δεν αφορούν αποκλειστικά τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, αλλά γενικότερα την επιχειρηματικότητα ανεξαρτήτως μεγέθους. Ο λόγος που γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις αφορά στα λιγότερα μέσα αντίδρασης που συνήθως έχουν αυτές σε ένα αρνητικό περιβάλλον.

18 Βλ. π.χ. τη «Small Business Act» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία έθεσε τις ανάγκες των ΜΜΕ στο επίκεντρο της Στρατηγικής της Λισσαβόνας. Η προαναφερόμενη πρωτοβουλία αποτελείται από ένα σύνολο δέκα αρχών (ευνοϊκό επιχειρηματικό περιβάλλον, δεύτερη ευκαιρία, ανταπόκριση της δημόσιας διοίκησης, ΜΜΕ και δημόσιες συμβάσεις, πρόσβαση στη χρηματοδότηση, ωφέλειες από την ενιαία αγορά, αναβάθμιση των δεξιοτήτων, ΜΜΕ και περιβάλλον).

το μεταξύ διάστημα, ώστε να προστατευθούν τα στρώματα εκείνα του πληθυσμού, που, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, πλήττονται περισσότερο από την ακρίβεια. Συγκεκριμένα, θα πρέπει:

- Να υλοποιηθεί το Δίκτυο για την καταπολέμηση της Φτώχειας, στο πλαίσιο του οποίου βασικό συστατικό στοιχείο θα είναι η παροχή ενός ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος.
- Να τιμαριθμοποιηθεί η φορολογική κλίμακα, ώστε οι ονομαστικές αυξήσεις να μην οδηγούν σε υψηλότερη φορολογία.
- Στο ίδιο πλαίσιο, να ρυθμισθεί το θέμα της κατάργησης του επιδόματος του ΕΚΑΣ σε περιπτώσεις που οι δικαιούχοι υπερβαίνουν κατά λίγο το όριο λήψης του επιδόματος λόγω κάποιας ονομαστικής αύξησης της σύνταξής τους.
- Να προβλεφθεί για τη χειμερινή περίοδο η καταβολή επιδόματος θέρμανσης σε περίπτωση που διατηρηθούν σε υψηλά επίπεδα οι τιμές του πετρελαίου.

• Ενίσχυση της καταναλωτικής συνείδησης και των νέων μορφών εμπορίου

Επιβάλλεται να γίνει συστηματική προσπάθεια τόσο από την Πολιτεία όσο και από τους φορείς, για την ενημέρωση, την ευαισθητοποίηση και την ενεργοποίηση των καταναλωτών απέναντι σε φαινόμενα κερδοσκοπίας και μη τήρησης των προδιαγραφών ποιότητας και ασφαλείας των προϊόντων.

Προς την κατεύθυνση αυτή, κρίνεται απαραίτητη η ύπαρξη διαφάνειας στη κοστολόγηση των προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και η ισχυροποίηση του καταναλωτικού κινήματος.

Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μεγαλύτερη συμμετοχή των Ελλήνων σε δράσεις που υλοποιούν καταναλωτικές ενώσεις. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να αυξάνει η αισιοδοξία ότι στο μέλλον το καταναλωτικό κίνημα μπορεί να περιορίσει την αυθαιρεσία των «ανεύθυνων» επιχειρηματικών δράσεων, επιβραβεύοντας και στηρίζοντας τις επιχειρήσεις που επιδεικνύουν εταιρική και κοινωνική ευθύνη.

Οι φορείς όμως που έχουν αναλάβει αυτό το έργο, παρά τις σημαντικές προσπάθειες που έχουν καταβάλει, δεν κατάφεραν μέχρι σήμερα να ευαισθητοποιήσουν στον επιθυμητό βαθμό τον καταναλωτή.

Επίσης, κρίνεται σκόπιμη η λήψη μέτρων για τη βελτίωση του επιπέδου ασφάλειας των ηλεκτρονικών συναλλαγών, ώστε να ενισχυθεί το ηλεκτρονικό εμπόριο και ο βαθμός ηλεκτρονικής δικτύωσης των ελληνικών νοικοκυριών.

Τέλος, στο πεδίο του τραπεζικού δανεισμού και ειδικά στην παρούσα συγκυρία, ο δανειολήπτης και ιδιαίτερα ο μικρός δανειολήπτης, χρειάζεται αναλυτική ενημέρωση και την εδραίωση ενός σαφούς πλαισίου προστασίας των δικαιωμάτων του ως καταναλωτή των τραπεζικών υπηρεσιών.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Χρήστος Πολυζωγόπουλος

Στην Ολομέλεια της 27ης Αυγούστου 2008 παρέστησαν τα κάτωθι Μέλη
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Πολυζωγόπουλος Χρήστος

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

Παπαντωνίου Κωνσταντίνος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Λιόλιος Νικόλαος
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Στεφάνου Ιωάννης
Εκπρόσωπος ΣΕΒ

Α΄ ΟΜΑΔΑ

Αντζινάς Νικόλαος
Εκπρόσωπος Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Λέντζος Δημήτριος
Β΄ Αντιπρόεδρος Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Ντουντούμης Γεώργιος
Εκπρόσωπος Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Ασημακόπουλου Δημητρίου
Προέδρου Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Σκορίνης Νικόλαος
Γενικός Γραμματέας Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Ζούλοβιτς Μαργαρίτα
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Ψαρουδάκης Εμμανουήλ
Μέλος Δ.Σ. Ε.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Αρμενάκη Δημητρίου
Προέδρου Δ.Σ. Ε.Σ.Ε.Ε.

Κεφάλας Χαράλαμπος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Αμβράζης Γεώργιος
Εμπορικός Διευθυντής Π.Ο.Ξ.

Τσατήρης Γεώργιος
Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

Αλέπης Μιχάλης
Αντιπρόεδρος Δ.Σ. Σ.Α.Τ.Ε.

Χασιώτης Νικόλαος
Εκπρόσωπος Ένωσης
Ελλήνων Εφοπλιστών

Β΄ ΟΜΑΔΑ

Βουλγαράκης Δημήτριος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Γκουτζαμάνης Κωνσταντίνος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Κολεβέντης Φώτης
Γ.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Πουπάκη Κώστα
Γ.Σ.Ε.Ε.

Κουτσιμπογιώργος Γεώργιος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Λιονάκης Μανούσος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Πεπόνης Εμμανουήλ
Γ.Σ.Ε.Ε.

Πούπκος Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Παναγόπουλου Ιωάννη
Προέδρου Γ.Σ.Ε.Ε.

Ταυρής Φίλιππος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Τούσης Αθανάσιος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Αποστολόπουλος Αναστάσιος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Ηλιόπουλος Ηλίας
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Ξενάκης Βασίλειος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Σπανού Δέσποινα
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
σε αναπλήρωση του
Βρεττάκου Ηλία
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Γ΄ ΟΜΑΔΑ

Καφύρας Χαράλαμπος
Μέλος Γ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.
σε αναπλήρωση του
Καραμίχα Τζανέτου
Προέδρου Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Λίτσος Φώτης
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Κουκουλάκης Ζαχαρίας
Μέλος Δ.Σ. ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.

Σωτηρακόπουλος Βασίλειος
Μέλος Δ.Σ. Π.Ι.Σ.

Οικονομίδης Δημήτριος
Εκπρόσωπος Ο.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Γιαννόπουλου Παρασκευά
Αντιπρόεδρου Ο.Ε.Ε.

Τσεμπερλίδης Νικόλαος
Πρόεδρος Δ.Σ. ΚΕ.Π.ΚΑ.

Γαζή Γιώτα
Μέλος Δ.Σ. Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

Γιαννακόπουλος Βασίλειος
Εκπρόσωπος Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

Σωτηρίου Ιωάννης
Εκπρόσωπος Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Παπανίκος Γρηγόριος

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ & ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Για κάθε πληροφορία σχετικά με το έργο και τη λειτουργία της Ο.Κ.Ε. είναι στη διάθεσή σας το Τμήμα Δημοσίων & Διεθνών Σχέσεων της Επιτροπής, υπό τη διεύθυνση της Δρος Μάρθας Θεοδώρου.

Τηλ.: 210 9249510-2, Fax: 210 9249514, e-mail: ipr@oke-esc.eu